

Darwin, Nietzsche en Jack de Vries

Jack de Vries is teruggetreden uit de politiek. Hij had weinig keus. Als het kopstuk van een partij die het gezin als hoogste waarde predikt al meer dan een jaar vreemd blijkt te gaan, dan is het afgelopen met zijn politieke geloofwaardigheid. Helemaal wanneer je bedenkt dat Jack de Vries als bewindsman van Defensie na vermeende seksschandalen op marinefregatten in 2007 een uitgebreide campagne startte om militairen te wijzen op hun normen en waarden. Hoe heeft hij het zover heeft kunnen laten komen, zullen velen zich afvragen. Waarom is hij een intieme relatie aangegaan met een jonge blonde vrouw, terwijl hij daarmee zijn gezin, geloofwaardigheid en carrière riskeerde. Voor een antwoord op die vraag is het misschien beter om je eerst eens af te vragen, waarom niet?

Seksueel succes

Evolutionair gezien wordt het anders namelijk een onmogelijke puzzel om te begrijpen waarom een man zich al die moeite en inspanning getroost om aan de top te komen. De Amerikaanse antropoloog en psycholoog Laura Betzig bestudeert in haar boek *'Despotism and Differential Reproduction'* (2008) het seksuele succes van politieke leiders door de eeuwen heen. Haar bevindingen verrassen nauwelijks. Ze bevestigen slechts wat we allemaal wel weten: machtige mannen, getrouwd of ongetrouwd, hebben altijd veel vrouwen tussen de lakens gehad.

Ter verklaring haalt Betzig de evolutietheorie aan. Het onderliggende motief van al het biologische bestaan is reproductie. Dus ook dat van mensen. Al het gedrag van mensen is in de basis te herleiden tot pogingen om reproductief succes te hebben. Vandaar dat mannen die naar macht en status streven, dat niet doen als doel in zichzelf, maar als een middel is om aantrekkelijk voor het andere geslacht te verschijnen, zodat ze seks met hen mogen.

Risico

Jack de Vries kreeg met zijn nationale bekendheid als spindoctor en staatssecretaris op den duur die status en macht om voor aantrekkelijk door te gaan, en hapte toe toen de gelegenheid zich aanbood. Net als al die andere hooggeplaatste figuren die we ondertussen kennen van de seksschandalen toehapten. Ook hun weg naar de top was om de seks begonnen, en ook zij namen de gelegenheid te baat toen die zich voordeed. Je afvragen waarom hooggeplaatste figuren seksuele relaties aanknopen met mooie jonge vrouwen, is net zoiets als je afvragen waarom iemand geld uitgeeft dat hij met hard werken heeft verdiend. Daar was het hem in eerste instantie om te doen.

Nu is geld uitgeven minder riskant dan een buitenechtelijke affaire. Dat klopt. Al die hooggeplaatste personen riskeren hun reputatie als ze er aan beginnen. Dat zullen ze ook wel beseffen, maar toch blijkt de verleiding vaak veel sterker dan ze aankunnen. Waarschijnlijk houden ze zichzelf rustig door te denken dat ze hun affaires geheim kunnen houden.

Verliezersmoraal

Een andere vraag is waarom machthebbers zich in de eerste plaats zorgen zouden moeten maken om hun promiscue gedrag. De absolute machthebbers van vroeger gingen immers ongestoord hun gang zonder door schandalen geplaagd te worden. Daar is op den duur verandering in gekomen naarmate het gezag meer en meer democratiseerde. Want van gekozen machthebbers wordt namelijk verwacht dat ze zich aan de moraal houden van de meerderheid die hen kiest. En die meerderheid kent een moraal van seksuele trouw. En daarom keurt die meerderheid promiscuïteit af.

Seksuele trouw is echter een verliezersmoraal. Alle mannen willen seks met jonge mooie vrouwen, maar de meerderheid krijgt dat niet omdat ze niet hooggeplaatst zijn. Wel willen, maar nooit mogen wordt een ondragelijk verlangen dat pijn gaat doen. Uit zelfbescherming daartegen is zo een moraal van seksuele trouw ontstaan. In een sublieme act van zelfbedrog is het gebrek tot deugd verheven. Sindsdien verheugen mannen zich in de armoede van één vrouw voor het leven, en koesteren zich met het zalvende gevoel zo het 'goede' te doen.

Jack de Vries ging vreemd, en deed dus niet meer het 'goede'. Hij werd er op afgerekend, en moest het toneel verlaten. Gelukkig maar. Want ik, ook één van die vele verliezers, heb er alle belang bij om te blijven geloven dat de liefde voor één vrouw zaligmakend is.

Marcel Zuiderland, 17 mei '10.